

Felet kondult a vészharang, avagy az ultipartik tanulságai

(ELSŐ LEOSZTÁS. PIROS PASSZ)

Aligha akad valamirevaló heti-, kétheti- vagy havilapunk, amely ne foglalkozott volna többé-kevésbé érdemben felsőoktatásunk agonizálásával, s tán még több azon irások száma, amely (egyes) diplomák értékének devalválódása fölött kesereg. Alábbi gondolataimmal ezeket szaporítom magam is.

(KONTRA-REKONTRA, ZÁRÓJELBEN A KIBIC MEGJEGYZÉSEI)

„Szent Péter mondja: Uram, még egész csomó ember van, de már elfogyott az agyvelő. Nem baj, mondja az Úr, nem baj Péter, majd adunk nekik diplomát.” — olvastam Kolozsvári Papp László regényében, másutt viszont arról értesülök, hogy diplomás szakembereink külhoni elismerése egyre fokozódik. „Leszerelése után maszek suszter leszek.” — nyilatkozza az ÉS-nek alig leplezett rezignációval az azóta valószínűleg villatulajdonos üzemmérnök. Már-már sírásra görbül a szám, de eszembe ölik egy hivatalos (pégye szeminarium!) adat: az értelmiségi dolgozók és eltartottjaik egy főre jutó jövedelmének átlaga 30 %-kal magasabb a munkásokra vonatkozó hasonló mutatóknál. „Túl sok a friss diplomás, nem tudjuk végzettségüknek megfelelően foglalkoztatni őket.” — eként egy ipari vállalatunk illetékese. Aztán a Valóságból megtudom: 20-24 éves állampolgárainknak 12 %-a „felsőokul”, amellyel Európában az előkelő 21. helyet harcoltuk ki magunknak, többek közt Dánia (30 %) és NDK (29 %) által megelőzve. Most már végre nem értem (talán ez a cél?); mégis kiprovokálók egy újabb letaglózási újítást az októberi Valóságból: Magyarország 155 ezer gazdasági vezetői funkcióban levő kádere közül legfeljebb 50 ezer diplomás.

Kisétálok a kertvárosba. Kacsák (helyenként strucc) lábán forgó házköltevények névtábláit betűzöm: doktor Iksz, doktor Ypszilon... Majd a rádió éjféli hírei (érdemes hallgatni, jó): egy országos szakszervezeti tanácskozás határozata szerint emelni kell az oroszok anyagi (sic!) megbecsülését. Kíváncsi vagyok, hallgatta-e jelesre államisvizsgázott tanár ismerősöm, aki jó pár száz forinttal kevesebbet keres a középiskolájában dolgozó takarítónőnél.

Summázzunk! Hogy is van ez? Sok a diplomás — kevés a diplomás. (Tervgazdálkodás, óh!) Egyes értelmiségi rétegek fizetése siralmas — globálisan az egész réteg anyagilag „jól áll”. A gyerekek röhhögnek, a tanár úr megint egyetlen elnyűtt pulóverében tartja az órát — sebjaj, nyugdíj előttré kerül tán lakás is. Egyelőre nincs pénz új egyetemi kollégiumra — arra viszont van, hogy diplomás benzinkutasokat — susztereket — taxisofőröket sorozatgyártunk. Hazánkban magasan kvalifikált vezetők képzése folyik — úgy látszik, lehet gazdaságot vezérgazgatni középiskolai érettségivel is. (És még mondják, hogy nem ér semmit.) Szomorú vagyok. Lesz itt rend? Milyen? Előfordult immár oly eset, ahol egy vita során e kontrasztok (persze a fentiniel kevésbé vulgárisan történő) felvételénél tovább jutottunk? Félek, nem is fogunk. A kormányzat ugyanis a konkrét gazdasági sikereket szereti, az ilyen misztikusnak-tünő és csak áttételeken keresztül realizálódó befektetést, mint a szellemi tőke-beruházás, nemigen tolerálja. Legalábbis eddig. S miután aligha kell attól tartania, hogy a pedagógus szakszervezet „egyórás figyelmektől” jellegű munkabeszűntetést” (ismerős, ugye?) szervez bérkövetelése alátámasztásául, mint ahogy kicsi a valószínűsége annak is, hogy a radikális szárny kasza-kiegyenesítő manőverekbe kezd ugyanezért. Sejtethetően pénz- és lakásosztás helyett az egyetértő mosoly taktikáját alkalmazza a jövőben is. Pedig akárhogy csúriük-csavarjuk, a tény tény marad: ahogy társadalmunk a jövő nemzedék minőségét meghatározó pedagógusgárdát kezeli (megbecsüli, dotál-

ja), az nem csupán kabarétréfák vándorpoénja, de országos szégyen is.

(ELSŐ PARTI VÉGE. A KIBIC MEG AKARJA ÖVNI, DE SENKI SE FIGYEL ODA.)

Mi történne, ha egyszer életkorától függetlenül a jó tanár a jó futballistával azonos-sok, a nagyon jó mérnök a nagyon jó lángost sütővel azonos-nagyon-sok, a rossz orvos a rossz rockgitárossal azonos-nem-sok fizetést kapna? Kipróbáljuk? Én benne vagyok.

(MÁSODIK LEOSZTÁS. TÉVES. AZ OSZTÓ ÖNMAGÁNAK EMELT. PEDIG HAGYNI KÉNE A FELVEVŐT IS JÁTSZANI.)

Erkölcsei megbecsülés... Olyan korban, amikor értékítéletünk és — szemléletünk egyetlen talpköve a praktikizmus, nehezen várható el. Nincs is. Hogy miért nincs, az bizony külön misét érdemelne, ennek celebrálására azonban nem vállalkozhatom. (HARMADIK LEOSZTÁS. ITT JUT Néhány LAP A LELKES KIBICNEK IS.)

Leragott csont, hogy felsőoktatási intézményeinkben — megfelelően a kizárólagos érvényű gazdasági szempontok elvárásainak — értelmiségekhez helyett diplomás-kitenyésztés, jobb helyeken szakembergyártás folyik. Ennek orvoslása egyrészt nem gazdaságos, másrészt fölötőbb nehéz is. A nehézséget a rossz beidegződés mellett az okozza, hogy szinte minden szakadott tudományára olyan nagy mennyiségű elsajátítandó ismerethalmazzal bír, melynek hallgatóságba-szűkítése az egész tanulmányi időt fölemésztheti. Minthogy az egy(ségnyi) előadás leadható anyag mennyisége alig növelhető, akárcsak az óraszámok (bár hírlík, némely helyeken hangulatos éjféli szeminariumok bevezetésére készülőldnek — gyertyafénynél), ellenben a nagy sebességgel fejlődő tudományok az ismeret és adathalmazt szakadatlanul növelik, egyre többek úgy tartják (állítólag illetékes helyen is), hogy mennyiségcentrikus és időleges reprodukciókra építkező felsőoktatásunkat valamiféle átszervezésnek kellene alávetni. A mikéntek körül heves viták dúlnak. Nekem egy olyasajta, interdisciplinális képzés volna leghatékonyabb, amely az illető szak(ma) területén — a bebeflázdandó tételes tudást minimálisra szorítva — általános tájékozódási képességet és átfogó képet nyújtana, nem feledkezve meg az általános műveltség alapjairól, lerakásáról sem; e tantárgyak tanulásának lehetővé tétele helyett akár azok kötelezővé tételével is. Hasonló koncepció Marz György professzor úr komplex természettudományos képzést megvalósítani hivatott reformjavaslata, mely szerint az egyes, mereven elhatárolódó rész tudományok választóvonalainak elmosásával, kellő módszertani felkészültséggel olyan szemléletű szakemberek nevelhetők ki, akik nem jönnek zavarba, ha forradalmi felfedezések után az illető tudomány régi eredményeinek nagy része érvényét veszti, hatáskörét veszti, mindez ráadásul kisebb mennyiségi megterheléssel, kevesebb órában. Az így felszabaduló időt talán fel lehetne használni arra, hogy az egyetem értelmiségképző funkciójának a valóságban is megfeleljen.

(PILLANTSUNK BELE KICSINYISÉG A TALONBA, ÉS NE LEPÓDJUNK MEG, HA OTT PIROS HETEST NEM TALÁLUNK.)

Ismétlésekbe bocsájtkozni nem szerencsés dolog, mégis ez következik.

Számtalanul megírták már a mostani számonkérési rendszer tipushibáit; itt két olyannal kívánom ezt megspékelni, amelyről talán kevesebb szó esett.

Sajnálatos módon a kötelező érvényű, de nem zakirányú (ún. töltelék-) tárgyak megválasztása körül mind a célszerűség, mind a logika elveit megsérül. látom Nem a mindkét

(Folytatás a 3. oldalon.)

A békéért

(2. oldal)

Könyvismertetés

(3. oldal)

Szépirodalom

(4. oldal)

Színház — zene

(5. oldal)

Sport

(6—7. oldal)

178
SZÉCHÉNYI

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

XX. évfolyam 16. szám 1982. december 8.

Ára: 1,80

A „Diákok a békéért, biztonságért, leszerelésért” konferencia felhívása

Magyarországon. Szegeden a József Attila Tudományegyetem hallgatósága által kezdeményezett és megrendezett nemzetközi diákszeminarium nyílt és szinte véleménycsere alapján november 20-án elfogadta az alábbi, nemzeti és nemzetközi ifjúsági szervezetekhez, fiatalokhoz intézett

felhívást:

Veszélyben a béke!

Az 1970-es évek kölcsönösen elismert erő egyensúlya után az Egyesült Államok vezető körének nyomására a NATO újabb erőteljes fegyverkezésbe kezdett, mely potenciálisan növeli a háborús veszélyt. Így a szocialista országok rákényszerültek a megfelelő lépések megtételére a katonai erőegyensúly megtartása érdekében.

Támogatjuk a szocialista országok és minden más reális, józan erő békekezdeményezéseit, melyek elősegítik a fegyverzetek csökkentésére és leszerelésére irányuló tárgyalásokat. Üdvözljük a Szovjetunió fogadalmát, hogy nem alkalmaz elsőként atomfegyvert.

Nem akarjuk a fegyverzetek szaporítását! Elítéljük az új, közbizonyos társadalmi nukleáris rakéták telepítését Nyugat-Európában! Követeljük, hogy a két katonai tömb képviselői folytassanak érdemi tárgyalásokat a kérdésről.

Támogatjuk az atomfegyvermentes övezetek létrehozását. Ezek az övezetek szolgálnak első lépésként egy atomfegyvermentes világra létrehozásához.

Tudatában vagyunk a diák- és ifjúsági szervezetek szerepének a békéért vívott harcban; így a magunk számára az alábbi feladatokat megvalósítását tűzzük ki célul:

1. Javasoljuk, hogy minden évben november 17-én, a Nemzetközi Diáknapon az egyetemi ifjúsági és diákszervezetek szenteljenek különös figyelmet a nemzetközi béke, biztonság, leszerelés kérdéseinek, a diákok szerepének a békéért vívott harcban és fejezzék ki elkötelezettségüket konkrét rendezvényekkel is.

1983-ban e rendezvények a NATO 1979-ben hozott brüsszeli döntésének végrehajtása ellen irányuljanak.

2. Kezdeményezzük, hogy az egyetemi, nemzeti és nemzetközi

diák- és ifjúsági szervezetek lapjai szenteljenek külön számot a béke és leszerelés kérdéseinek, különös tekintettel az európai békére, enyhülésre és a diákok részvételére a békemozgalmakban.

3. Kezdeményezzük, hogy a nemzeti békemozgalmak keretében belül, ahol szükséges, jöjjön létre ifjúsági békealap az egyetemi és nemzeti ifjúsági és diákszervezetek önkéntes befizetéséből, mely alap pénzügyi segítséget nyújtana országaink, a fiatalok békekezdeményezéseikhez, akcióikhoz.

4. A béke és leszerelés kérdéseivel foglalkozó képeslap pályázatot hirdetünk meg. A legjobb képeslapokat kinyomtatjuk és terjesztjük: ezeken a képeslapokon gyűjtjük mindazok aláírását, akik kiállnak a béke és leszerelés ügye mellett, elítélik a fegyverkezési hajszát, a háborús propagandát és a feszültségek szítását. 1983-ban ezen akciók keretében küldjük képeslapokat a NATO brüsszeli főhadiszállására, követelve a NATO-döntés visszavonását.

5. Ösztönözzük és támogatjuk a különböző célú diákcseréket, melyek egymás munkájának és a békéért vívott harcának jobb megismerését segítik elő. Szervezzük kétoldalú szeminariumokat, vitákat a béke és leszerelés kérdéseiről. Nyári táborokban viták és filmvetítések alkalmával foglalkozunk e kérdésekkel.

6. Ifjúsági és diákszervezetek, ahol erre igény van, alakítsanak béke-klubokat az egyetemeken, melyek figyelemmel kísérik és propagálják a nemzetközi és hazai békemozgalmak tevékenységét és azokba a diákok javaslataikkal és ötleteikkel bekapcsolódnak. Ezek a klubok tartásuk egymással a kapcsolatot, rendszeresen cserélik ki dokumentumaikat, publikációikat.

7. Készítsünk közös propaganda, oktató-anyagokat, melyek a

diákok békére nevelését szolgálják egyetemünkön és nemzetközi rendezvényeken, (szemináriumokon, nyári táborokban, kulturális rendezvényeken).

8. Ifjúsági és diákszervezetek, inken keresztül javasoljuk, hogy a DIVSZ és az NDSZ évente adjon ki békemozgalmak tevékenységével kapcsolatos eseménynaptárt.

9. Csatlakozunk évente az ENSZ Leszerelési Hete keretében rendezett akciókhoz. Egyetemeken tömegrendezvényekkel fejezzük ki elkötelezettségünket a béke ügye iránt. Informáljuk egymást a rendezvények előkészületeiről, programjáról, eredményeiről.

10. Az önképzőkörök, tudományos diákkörök keretein belül a diákok foglalkozzanak a béke megőrzésével kapcsolatos problémákkal. Kezdeményezzük, hogy a természet, a környezetvédelem és a természettudományok oktatása és kutatása során az eddiginél mélyebben foglalkozzunk a háború és fegyverkezés veszélyeivel és káros hatásaival.

Fenti célok és törekvések megvalósításában vezéreljen bennünket az a gondolat, hogy nem vagyunk egyedül, haladó gondolkodású, békeszerető munkások, diákok, tudósok, politikusok, egyházi személyiségek, katonatisztok és tábornokok támogatnak bennünket, világnézeti különbségekre, pártállásra való tekintet nélkül. Békemozgalmakra, egységes akciókra, kezdeményezésekre van szükség a továbbiakban is. Együttműködésünk megalapozott, az értelmiségi funkcióból is fakadó közös felelősségérzet, a legfőbb emberi jog, a békéhez való jog biztosításában való közös érdekelttségünk támasztja alá.

A béke — a jövőnk!

(A konferenciához kapcsolódó írásaink a 2. oldalon olvashatók!)